

(Прес РС)

Шта нас чека у наредних десетак година било је отприлике питање које је у организацији Фондације „Фридрих Еберт“ постављено овећој традиционалној групи интелектуалаца из различитих области друштвеног живота. А као резултат заједничког истраживања и међусобне дебате јавности је предочено пет сценарија о томе како ће БиХ изгледати 2025. Пророчанство у режији познате немачке НВО побудило је очекивану медијску пажњу, али напомена да је сачињено по „прецизној научној методологији“ и да се ради о „изведивим и веродостојним сценаријима“ показује да се не ради само о интелектуалном изазову предвиђања будућности. Но, хајде да погледамо садржај тих пет верзија, уз наше коментаре.

1. Негативан статус кво ће се одржати и наредних 13 година. А то подразумева да ће функционисање система и даље зависити од политичких интереса, да ће економска ситуација бити лошија у поређењу са земљама у окружењу, да ће спољни дуг бити енорман, да ће каснити плате и социјална давања итд. Промена ће бити, али ће се одвијати искључиво под међународним притисцима.

- Ни у овом сценарију као ни у осталим не полази се од актуелне ентитетске поделе БиХ, а Дејтонски споразум, који ју је легитимисао и легализовао, буквално се нигде и не помиње. „Фридрихебертови пророци“, дакле, третирају БиХ као јединствену целину, да би енорман спољни дуг, кашњење плата у школству, здравству, полицији и управи и сл. економске проблеме, који постоје само у ФБиХ, могли да пресликају на читаву БиХ. Нико наравно не може да тврди да се ти проблеми 2025. неће појавити и у РС, али озбиљна предвиђања се увек заснивају на постојећим чињеницама и трендовима, а не на жељама да и комшији цркне крива. А што се тиче „промена под спољним притиском“, РС их већ одавно не прихвата и ради на ревизији оних које су раније наметнуте.

2. БиХ ће 2025. постати чланица ЕУ, па ће подела на етничкој основи постати бесмислена. На основу уставних промена створиће се функционална

децентрализована држава која ће отклонити препреке старог система. Социјални немири ће натерати политику да превлада поделе и власт ће преузети нове трезвеније и прагматичније политичке елите које ће обезбедити материјални просперитет и поштовање људских права.

- Занимљиво је да домаћи интелектуалци, регрутовани од немачке НВО, улазак БиХ у ЕУ везују за укидање етничких подела као да „бриселска асоцијација“ није заједница суверених народа и националних држава, него скупина анационалних технократа који су се у име економског просперитета одрекли сваког идентитета. Када би стари Европљани размишљали на начин како замишљају наивни балкански приправници, Немачка не би имала мотив за национално уједињење, нити би се трудила да постане водећа држава ЕУ. Својевремено Кол, а сада и Меркелова једноставно би рекли: „Нема везе, па ионако ћемо сви постати исти народ - Европљани, а држава ће нам бити заједничка - ЕУ.“ Прогнозирани социјални немири као разлог смене елита представљају саставни део редовног изборног процеса у свим демократским земљама, а актуелном вођству РС ниједан критичар не оспорава бар врло изражени реализам и прагматизам.

3. БиХ ће за 13 година бити чланица ЕУ, али ће до тога доћи тек након нових бруталних етничких сукоба и поновљене, али робусније војне интервенције међународне заједнице. □ Уставним, политичким, економским, правосудним и другим реформама биће створена јака централизована држава која ће бити награђена обимном материјалном подршком САД и остварити економски бум.

- Овај сценариј је својеврсна бошњачка претња РС јер етничке сукобе има мотив да изазове само она страна у БиХ која оспорава равноправност народа, ентитете, кантоне и слабу централну власт који су успостављени Дејтонским споразумом. А као гаранција да би исход 2025. био повољнији него 1995, замишљено је да овог пута чим Бошњаци закувају, Амери долете авионима и комшијама који неће јединствену БиХ баце бомбе, а њима вреће долара. Што је баби мило, то јој се и снило: САД то нису хтеле да учине ни у оно време када је Босна била у центру глобалне пажње, а поготово неће данас када се налази испод 50. места на листи њених спољнополитичких приоритета.

4. БиХ ће као део ЕУ развити интензивну регионалну сарадњу са Хрватском, Србијом, Црном Гором, Македонијом и Косовом, а подела по националној или етничкој основи постаће бесмислена и свешће се искључиво на културну регионализацију. □ Одсуство језичких баријера омогућиће да народи региона превазиђу негативна историјска сећања и пронађу тачке новог повезивања.

- У овом сценарију није тешко препознати заправо обнову Југославије без Словеније. У главама глобалних стратега задужених за овај део света у неке је синнула идеја да је то ипак боље решење него довршавање процеса прекомпозиције националних граница које ће у крајњој консеквенци растурилити и БиХ, Македонију и Црну Гору. Нажалост, прекасно, јер за тај три пута пропали пројекат више није заинтересована чак ни пијемонтална Србија. Због одиозности старог имена, та се регионална заједница једно време појављивала као „Југоисточна Европа“, „западни Балкан“ и сл., али није нашла ниједну озбиљну муштерију на терену, сем неколицине још неизлечених српских југоносталгичара и накнадно паметних Бошњака. Повезивања ће свакако бити, али искључиво у привреди.

5. БиХ 2025. више неће постојати као заједничка држава. Тињајући етнички сукоби који су трајали деценијама довешће до распада на три засебне државе, уз благослов међународне заједнице. Те нове земље биће концентрисане на унутрашње структуралне реформе на путу у ЕУ и развијаће се искључиво на основу директних иностраних инвестиција и међународне помоћи.

- Последњи сценариј, баш као и први, домаћи „фридрихебертовци“ су неоправдано описали у тамним тоновима, иако једино та два имају неке везе са реалношћу. БиХ у 2025, према петом сценарију, заиста следи извесне чињенице и трендове из 2012, с тим што су извучене консеквенце једностране. Зашто би се, рецимо, БиХ морала распасти, а не опстати у лабавој заједници, конфедерацији или унији три националне државе? Зашто би у варијанти распада РС и Херцег-Босна морале остати самосталне државе, а не уједињене са Србијом и Хрватском, те тако економски одрживије? Зашто би Бошњаци остали „балкански Палестинци“ или једини народ без државе када би распадом добили националну државу као и комшије?

Све у свему, прогнозе будућности БиХ из глава 20 „беиха“ интелектуалаца из сва три народа, које је по непознатом али препознатљивом критеријуму ангажовала Фондација „Фридрих Еберт“, не делују ни „методолошки прецизне“, а још мање „изведиве и веродостојне“. То заиста „нису ни пуке екстраваганције нити гатања гледањем у кристалну куглу“, али јесу, и према признању самог немачког НВО продуцента, „инструмент за стратешко политичко планирање који се последњих година користи у свету...“ Да бисмо помогли то глобално стратешко политичко планирање за БиХ, следећег уторка ћемо понудити неке другачије и нешто реалније сценарије, и то бесплатно.